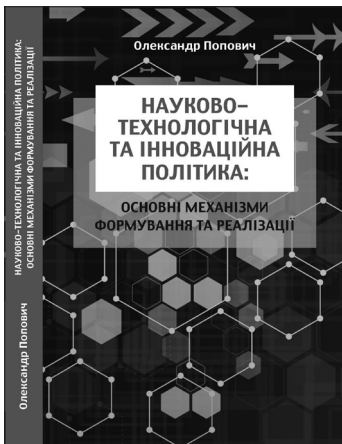

АКТУАЛЬНА КНИГА ПРО НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНУ ТА ІННОВАЦІЙНУ ПОЛІТИКУ

Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації / Під ред. д. е. н., проф. Маліцького Б.А. 2-ге вид., виправл. і доп. К.: ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України, 2019. 342 с.¹

Монографія О.С. Поповича «Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації» присвячена одній з найактуальніших проблем сучасної України — політиці в галузі науки, технологій та інновацій (політиці наукоємного соціально-економічного розвитку). Попри достатньо суттєвий позитивний світовий досвід стратегічного наукоємного розвитку країн, численні декларації з цього питання органів державної влади України та теоретичне осмислення означеного феномена вітчизняними дослідниками, реальна соціально-економічна ситуація в нашій країні впродовж усіх років Новітньої доби мало змінюється в напрямі конкурентоспроможного науково-технологічного та інноваційного розвитку й зростання добробуту українського суспільства.

Через це Україна залишається світовим науково-технологічним та інноваційним аутсайдером, а проблема ефективної політики стратегічного наукоємного соціально-економічного розвитку українського суспільства не тільки не вирішується, а й дедалі загострюється.

Україна постійно втрачає свій науково-інноваційний потенціал. Так, у рейтингу інноваційних економік світу за даними Інноваційного індексу Bloomberg

¹ Електронна версія монографії розміщена у відкритому доступі Наукової електронної бібліотеки Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&S21All=%3C.%3EDP=201912\\$%3C.%3E&S21FMT=fullweb&Z21ID=](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&S21All=%3C.%3EDP=201912$%3C.%3E&S21FMT=fullweb&Z21ID=)

2020 вона в порівнянні з минулорічним Індексом втратила три позиції та посіла 56 місце із 60.²

Опубліковане у 2005 році перше видання монографії О.С. Поповича користувалося значним попитом. Свідченням цього є те, що в реферативній базі даних «Україніка наукова» наразі зафіксовано 122 посилання на неї різних авторів. Книгою користувалися ті, хто хотів відновити в пам'яті чи просто дізнатися, як не просто формувалася вітчизняна нормативно-правова база науково-технологічної політики, система органів державного управління сферою науки та науково-технічної діяльності, ознайомитись із досвідом країн, які намагалися прискорити інноваційні процеси в економіці на базі науки. Зрозуміло, що за останні півтора десятиліття багато що у цій сфері змінилося. Тож цілком виправданим був задум автора оновити книгу — як для продовження непростой історії еволюції вітчизняної інноваційної системи, так і для врахування результатів досліджень автора та його колег, виконаних за ці роки.

Видання виявилось дуже актуальним, оскільки з погляду на сучасні виклики світової економіки та інноваційну периферійність вітчизняної економіки беззаперечною для України є необхідність формування нової парадигми науково-технологічної та інноваційної політики для реалізації національних політико-економічних інтересів у геостратегічному вимірі. Тому вдосконалення механізмів державної науково-технологічної та інноваційної політики сьогодні як ніколи на часі.

Адже робота присвячена дослідженню механізмів формування та реалізації в Україні державної політики в галузі науки, технологій та інновацій, а також виявленню причин, що обумовили її неефективність. Автор переконливо обґрунтовує, що в сучасних суспільно-економічних і політичних умовах розвитку нашої країни вирішальну системотворчу роль у виправленні критичної ситуації в державі стосовно національної науково-технологічної та інноваційної політики міг би відігравати орган виконавчої влади, відповідальний за формування і реалізацію державної політики в сфері науки та інновацій.

В монографії досліджуються цілі науково-технологічної політики, системотворчі механізми науково-технологічної та інноваційної політики, особливості розвитку науково-технічного потенціалу, становлення інноваційної системи країни та її вплив на формування пріоритетів науково-технологічної та інноваційної політики, фінансові та інфраструктурні механізми реалізації науково-технологічної та інноваційної політики. Знайшли також відображення проблеми, пов'язані з інноваційною культурою та її місцем в реалізації науково-технологічної та інноваційної політики держави, феноменом бюрократії та його впливом на реалізацію науково-технологічної та інноваційної політики. Розкрито роль прогнозно-аналітичних досліджень у формуванні науково-технологічної та інноваційної політики.

В монографії з'явився новий розділ «Науково-технічний потенціал як об'єкт і суб'єкт державної політики», де розкрито сутність науково-технічного потенціалу, здійснено проблемно-орієнтовану оцінку науково-технічного та інноваційного потенціалу, досліджено динаміку кадрової складової наукового потенціалу України. На основі розробленого автором методу ендogenous прогнозування еволюції кадрового потенціалу науки було встановлено закономірність, що має стратегічно важливе значення для нарощування вітчизняного науково-технологічного та іннова-

² Ukrinform URL: <https://www.ukrinform.net/rubric-economy/2859496-ukraine-down-in-bloomberg-innovation-index.html>

ційного потенціалу, а також для зростання конкурентоспроможності української економіки. Згідно з нею, якщо починаючи з 2020 року українська держава зможе забезпечити в країні «зростання престижності наукової професії <...> яке б забезпечило щорічне збільшення молодіжного поповнення на 15 % порівняно з попереднім роком, то вихід на рівень ЄС можливий лише в 2040 році». Але якщо «відтермінувати початок такої політики ще на 5 років, то такого результату навряд чи варто сподіватися досягти упродовж першої половини XXI століття».

Важливою є і та обставина, що зміст цієї монографії формувався О.С. Поповичем на основі нового осмислення її положень у відповідності з тими дослідженнями, які він проводив увесь період після попереднього її видання.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що розроблені моделі, підходи, методи та інструментарії дослідження, а також рекомендації сприятимуть удосконаленню національної науково-інноваційної політики та державного управління в контексті оптимізації інноваційного розвитку вітчизняної економіки.

Загалом монографія може бути корисною для працівників органів державного управління, фахівців і аспірантів у галузі управління науково-технологічною сферою України.

*В.М. ГОЛОВАТЮК,
доктор економічних наук, головний науковий співробітник,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»*